

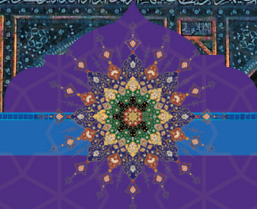
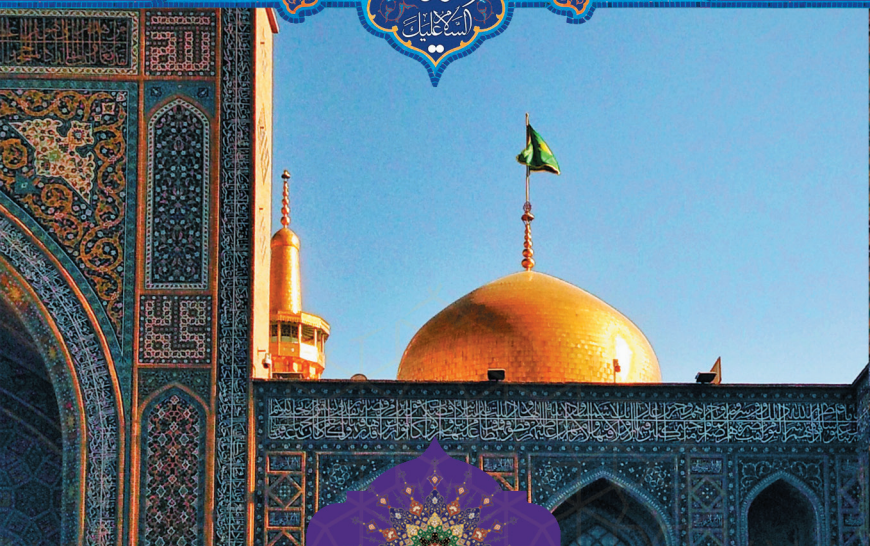
دبیرخانه شورای عالی حوزه علمیه خراسان

نظام نامرتشکلات
(ضوابط ساختار سازمانی)
حوزه علمیه خراسان

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
سُبْحَانَ اللَّهِ عَمَّا يُشْرِكُونَ
اللَّهُ أَكْبَرُ
سُبْحَانَ اللَّهِ عَمَّا يُشْرِكُونَ
اللَّهُ أَكْبَرُ

مقام معظم رهبری مدظله العالی:

اساس کار، تشکیلات است. شکی نیست که تا تشکیلاتی نباشد، هیچ چیزی بر اساس آن نمی‌شود بنا کرد.

۱۳۷۰/۰۷/۰۴

امام خمینی رحمت الله علیه:

حوزه‌ها و روحانیت باید نبض تفکر و نیاز آینده جامعه را همیشه در دست خود داشته باشند و همواره چند قدم جلوتر از حوادث، مہیای عکس‌العمل مناسب باشند.

مشخصات سند	تنظیم و ویرایش	دریافت کنندگان سند
۱. تاریخ تنظیم و ویرایش: ۱۳۹۹ ۲. تاریخ تصویب: ۱۳۹۹/۰۹/۲۶ ۳. تاریخ ابلاغ: ۱۳۹۹/۱۰/۲۷ ۴. شماره مصوبه و سند: ۳۳۲/۱۰۶۷۶۰۴	۱. تنظیم و ویرایش: دفتر طرح و برنامه دبیرخانه شورای عالی حوزه علمیه خراسان.	۱. مدیر حوزه علمیه خراسان؛ ۲. معاونت پشتیبانی و منابع انسانی؛ ۳. سایر معاونت‌ها و دفاتر حوزه علمیه خراسان؛ ۴. دبیرخانه شورای عالی حوزه‌های علمیه (م).

تأییدکنندگان سند

این نظام‌نامه در جلسه صد و بیست و چهارم شورای عالی حوزه علمیه خراسان در تاریخ ۱۳۹۹/۰۹/۲۶ به تصویب رسید.

محمدباقر فرزانه
دبیر شورای عالی حوزه علمیه خراسان

امضاء و تاریخ

فهرست

- ۷ پیشگفتار
- ۹ مقدمه
- ۱۱ چشم انداز ساختار (تشکیلات) حوزه علمیه خراسان
- ۱۱ محدوده اجرا
- ۱۱ مسئولیت اجرا
- ۱۱ سیاست‌ها
- ۱۲ تعاریف واصطلاحات ساختاری و تشکیلاتی
- ۱۵ عناوین و تعاریف واحدهای سازمانی
- ۱۶ تشکیلات داخلی واحدهای سازمانی
- ۱۸ سایر موارد
- ۱۹ گردش عملیات تدوین واصلاح ساختار تشکیلاتی حوزه علمیه خراسان

پیشگفتار

امیرالمؤمنین؛ علی علیه السلام: «أَوْصِيكُمَا وَجَمِيعَ وَاٰلِي وَ اَهْلِي وَ مَنْ بَلَغَهُ كِتَابِي بِتَقْوَى اللّٰهِ وَ نَظْمِ اَمْرِكُمْ؛ شما را و همه خانواده و فرزندانم و هر کس را که نوشته من به او می‌رسد، به تقوای الهی و نظم در کارهایتان سفارش می‌کنم»^۱.

آیین‌نامه‌ها، نقش و ویژگی‌های در درستی تصمیم‌گیری بر مدار قانون، جلوگیری از هرج و مرج در فرآیندهای اجرایی و سامان‌پذیری و آراستگی نتایج حاصل از اقدامات یک سازمان ایفا می‌کنند. آیین‌نامه‌ها که توسط هر سازمان و نهادی اعم از عمومی یا خصوصی به منظور تنظیم امور خود تهیه و تدوین می‌شود^۲، به مجموعه مقرراتی اطلاق می‌شود که مقامات صلاحیت‌دار وضع نموده و در معرض اجرا می‌گذارند؛ ممکن است هدف آن تسهیل اجرا و تشریح قانونی از قوانین موضوعه باشد یا در مواردی باشد که اساساً قانونی وضع نشده است»^۳.

۱. نهج البلاغه، فیض الاسلام، نامه ۴۷، ص ۹۷۷.

۲. جعفری لنگرودی، محمدجعفر، دانشنامه حقوقی، تهران، امیرکبیر، ۱۳۷۵، ج ۲.

۳. همان.

دبیرخانه شورای عالی حوزه علمیه خراسان، به منظور تسهیل دستیابی همه ذی‌نفعان حوزوی به سیاست‌ها، قوانین و آیین‌نامه‌های مصوب (شورای برنامه‌ریزی و شورای عالی)، اقدام به انتشار آن‌ها نموده است. امید است این امر موجب تقویت قانونمندی و قانون‌مداری، هماهنگی بیشتر بخش‌های مختلف حوزه، پیشگیری از بروز اشتباهات و سوء تفاهم در رسیدگی به مراجعات طلاب و انجام صحیح فعالیت‌ها و برنامه‌های حوزه علمیه خراسان باشد.

نظام‌نامه پیش رو با عنوان «نظام‌نامه تشکیلاتی حوزه علمیه خراسان» پس از طی فرایند بررسی کارشناسی به تصویب شورای عالی حوزه علمیه خراسان رسیده است.

بدیهی است مطالعه و بررسی این نظام‌نامه‌ها و اظهار نظر درباره نقاط قوت و ضعف و برطرف کردن نواقص آن، موجب ظهور و دستیابی به بهترین ضوابط و مقررات در حوزه علمیه خراسان خواهد شد.

مقدمه

در راستای اجرای بند ۲۶ ماده ۷ اساسنامه شورای عالی حوزه علمیه خراسان و به منظور نظام‌بخشی به ساختار واحدهای حوزوی و ایجاد هماهنگی و جلوگیری از گسترش غیرضروری ساختار حوزه علمیه خراسان، چشم‌انداز، سیاست‌های طراحی ساختار، تعاریف و ضوابط تشکیلاتی واحدهای حوزوی، در این نظام‌نامه تبیین و تصویب می‌گردد.

اهمیت و ضرورت

از مهم‌ترین اهدافی که باید در راهبری و مدیریت تشکیلات حوزه‌های علمیه دنبال کرد، افزایش بهره‌وری در سازمان حوزه است؛ لازمه رسیدن به این مهم، استفاده بهینه از منابع (کارایی) و دستیابی به اهداف (اثربخشی) است. لذا کارا و اثربخش نمودن تشکیلات حوزه، مستلزم رویکرد به تغییر و اعمال تغییرات در سازمان حوزه، یعنی طراحی ساختار است.

از آنجا که تغییر مأموریت‌ها در سازمان، از علل اصلی تغییر ساختار محسوب می‌شود و نیز به جهت اینکه ضروری است ساختار براساس مأموریت‌ها و اهداف سازمانی طراحی شود، شورای عالی حوزه علمیه خراسان باتوجه به تغییر و تمرکز مأموریت‌ها در حکم انتصابی مقام معظم رهبری مدظله العالی، ضوابط طراحی ساختار حوزه علمیه خراسان را براساس مأموریت‌های اختصاصی ذکرشده، تصویب و ابلاغ می‌نماید.

مبانی طراحی ساختار:

۱. مأموریت‌های اختصاصی شورای عالی حوزه علمیه خراسان

الف: شکوفاسازی ظرفیت شایان حوزه علمیه خراسان برای پرورش علماء و محققان اسلامی در پرتو مدیریت جامع و پویا و برنامه زمان‌دار؛

ب: بالندگی و ظهور ده‌ها نظریه‌پرداز در عرصه‌های موردنیاز جامعه اسلامی با تأکید بر فقه، کلام، تفسیر و حدیث؛

ج: تربیت صدها متصدی برای شئون علمی و اجتماعی اسلامی، به‌ویژه پژوهشگر، نویسنده، سخنران و قاضی.

۲. ویژگی‌های سند چشم‌انداز در عرصه مدیریت و تشکیلات

الف: برخوردار از مدیریت جهادی، جامع، پویا و برنامه زمان‌دار و دارای تشکیلات مدیریتی و سازمان‌های هم‌افزا، تحول‌آفرین و منعطف، متناسب با رسالت حوزه علمیه با پرهیز از دیوان‌سالاری؛

ب: برخوردار از ارتباطات فرهنگی و اجتماعی گسترده و کارآمد دینی و ساماندهی پشتوانه‌های مردمی؛

ج: برخوردار از کارشناسان خوش‌خو، متخصص، باتجربه و خلاق در مراکز صف و ستاد؛
د: تربیت و تأمین کادر مدیریتی توانمند برای نیازهای مراکز حوزوی.

ماده ۱. چشم‌انداز ساختار (تشکیلات) حوزه علمیه خراسان

اهداف و مأموریت‌های شورای عالی حوزه علمیه خراسان با طراحی و استقرار ساختار سازمانی «جامع، پویا، کارآمد، دارای تشکیلات مدیریتی و سازمان‌های هم‌افزا، تحول‌آفرین و منعطف با پرهیز از دیوان‌سالاری» محقق می‌شود.

ماده ۲. محدوده اجرا

این نظام‌نامه، کلیه سطوح تشکیلاتی حوزه علمیه خراسان، دبیرخانه شورای عالی و مرکز مدیریت حوزه را شامل می‌شود.

ماده ۳. مسئولیت اجرا

مسئولیت اجرای این نظام‌نامه در مرکز مدیریت حوزه با مدیر حوزه علمیه خراسان و در دبیرخانه با دبیر شورای عالی حوزه علمیه خراسان می‌باشد.

ماده ۴. سیاست‌ها

سیاست‌های ساختار تشکیلاتی به شرح ذیل می‌باشد:
الف: چابک‌سازی، منطقی‌ساختن و کارآمدن‌مودن ساختار و تشکیلات به‌منظور تحقق اهداف و مأموریت‌های حوزه علمیه خراسان با:

■ متناسب‌سازی سطوح سازمانی (سلسله مراتب اداری)، به‌منظور تسریع در انجام امور و تسهیل در امر تصمیم‌گیری؛

■ جلوگیری از افزایش غیرمترعارف و کمی تشکیلات و ساختار واحدهای سازمانی؛

■ جلوگیری از تمرکز بیش از حد امور در ستاد (مرکز مدیریت حوزه) و تفویض اختیار کافی به بخش صف (مدارس و مراکز حوزوی)؛

ب: تقویت زیرساخت‌های آمار و فناوری اطلاعات حوزه؛

ج: توجه به جایگاه نظام مالی هدفمند، فراگیر و تأمین منابع مالی حوزه.

ماده ۵. تعاریف و اصطلاحات ساختاری و تشکیلاتی

الف: سازمان حوزوی

سازمان مشخصی است که براساس مصوبات شورای عالی حوزه علمیه خراسان، ایجاد و اداره می‌شود. مانند دبیرخانه‌ی شورای عالی و مرکز مدیریت حوزه؛

ب: واحد سازمانی (واحد حوزوی)

به هر یک از اجزای ساختار سازمان حوزوی گفته می‌شود که در قالب یکی از انواع تشکلهای سازمانی (معاونت، مدیریت، اداره و سایر موارد مذکور

در بندهای بعدی این ضوابط) عهده‌دار انجام وظایف

متناجس می‌گردد و مرتبط با اهداف آن سازمان حوزوی، سامان می‌یابد. در رأس هر واحد، پست سازمانی متناسب با اختیارات آن پیش‌بینی می‌شود؛

ج: واحد تابعه

واحدی است که از نظر سیاست‌ها، خط‌مشی‌ها، امور اداری و مالی و تشکیلاتی، تابع سازمان اصلی است

و براساس ضوابط مصوب شورای عالی حوزه علمیه خراسان، تاسیس و اداره می‌شود؛

د: ساختار سازمانی

روابط میان واحدهای سازمانی که حدود اختیارات، سلسله‌مراتب، سطوح مدیریتی و نحوه تقسیم و توزیع وظایف واحدها را نشان می‌دهد و شامل شرح‌وظایف، نمودار سازمانی و پست‌های سازمانی است؛

ه: سطوح سازمانی

به هر یک از رده‌های تشکیل‌دهنده سلسله‌مراتب سازمانی گفته می‌شود. بنابراین، سطوح سازمانی با احتساب بالاترین مقام سازمان (دبیر شورای عالی و مدیر حوزه علمیه خراسان) حداکثر چهار سطح است که عبارتند از:

۱. دبیر شورای عالی حوزه علمیه خراسان؛
۲. معاونت (دبیرخانه شورای عالی)؛
۳. مدیریت؛
۴. اداره.

۱. مدیر حوزه علمیه خراسان؛
۲. معاونت؛
۳. مدیریت؛
۴. اداره.

و: ضوابط تشکیلاتی (ساختاری)

معیارهایی که چگونگی توزیع وظایف، تعداد سطوح و مقدار واحدهای سازمانی را تعیین می‌نماید؛

ز: نمودار سازمانی (هرمی)

منظور از نمودار سازمانی، نشان دادن ارتباط مشاغل سازمان حوزه با یکدیگر، شناسایی (تشریح وظایف و سمت‌های) اعضای آن و همچنین ارتباط واحدهای تابعه در قالب شبکه‌ای از اختیارات و مسئولیت‌ها است. نمودار سازمانی حوزه، همچنین نشان‌دهنده‌ی سلسله‌مراتب سازمانی، تقسیم وظایف و مشاغل صفی و ستادی است؛

ح: سازمان کلی

سازمان کلی، نموداری مشتمل بر سه سطح اول سازمان حوزه علمیه خراسان است:

۱. دبیری شورای عالی و مدیریت حوزه؛

۲. معاونت‌ها و واحدهای تحت‌نظر دبیر شورا و مدیر حوزه؛

۳. واحدهایی که تحت‌نظر سطح دوم قرار می‌گیرند.

ط: سازمان تفصیلی

نموداری است که پست‌های سازمانی، روابط میان واحدهای سازمانی، سلسله‌مراتب، خطوط گزارش‌دهی و گزارش‌گیری، تقسیم و توزیع وظائف میان واحدها را نشان می‌دهد؛

ی: راهنمای سازمان

مجموعه‌ای که شامل سازمان کلی، سازمان تفصیلی، شرح وظایف واحدها و پست‌های سازمانی، جداول مربوط به تخصیص رتبه و فهرست پست‌های سازمانی است.

ماده ۶. عناوین و تعاریف واحدهای سازمانی

الف: معاونت

آن سطح سازمانی است که پس از بالاترین مقام واحد حوزوی، عهده‌دار انجام بخشی از وظایف مرتبط با اهداف سازمان است. در راس این سطح، «معاون» قرار دارد و بر حسب مورد، چند واحد سازمانی (مدیریت و اداره) را سرپرستی می‌نماید.

تبصره: چنانچه ایجاد دفتر حسب تشخیص سطح اول سازمانی ضرورت داشته باشد، دفتر مذکور با حداکثر چهار اداره در ذیل سطح اول پیش‌بینی خواهد شد.

ب: مدیریت

سومین سطح سازمانی است که انجام بخشی از وظایف معاونت یا واحد حوزوی را در زمینه فعالیت‌های مطالعاتی، تحقیقاتی، آموزشی یا اجرایی برعهده دارد، در رأس مدیریت، «مدیر» قرار می‌گیرد.

د: اداره

چهارمین سطح سازمانی است که عهده‌دار انجام چند وظیفه از وظایف مدیریت است و وجه غالب وظایف آن، اجرایی است. اداره فاقد واحد تابعه است و در رأس آن «رئیس» قرار می‌گیرد.

و: مرکز

سطح سازمانی است که برای انجام وظایف غیرستادی، تأسیس می‌شود و فعالیت‌های مطالعاتی، پژوهشی، آموزشی یا اجرایی را به‌صورت متمرکز بر عهده دارد و در مقایسه با سایر واحدها، از اختیارات بیشتری برخوردار است.

- تبصره ۱:** چنانچه مرکز ذیل سطح اول سازمانی تأسیس شود، در سطح معاونت محسوب می‌شود.
- تبصره ۲:** چنانچه مرکز ذیل سطح دوم سازمانی تأسیس شود، در سطح مدیریت محسوب می‌شود.
- تبصره ۳:** مدیر مراکز استانی در سطح معاونت مرکز مدیریت می‌باشد.

ماده ۷. تشکیلات داخلی واحدهای سازمانی

الف: اداره

۱. ادارات براساس تنوع و تعداد فعالیت‌ها، دارای حداکثر شش پست سازمانی خواهند بود؛
۲. در تشکیلات ادارات، برحسب تنوع و تعداد فعالیت‌های هر اداره، پست «کارشناسی» پیش‌بینی می‌شود.

ب: مدیریت

۱. وظایف مدیریت، در قالب «اداره» سازمان‌دهی می‌شود؛
۲. هر مدیریت، با حداکثر سه «اداره» تشکیل می‌گردد؛
۳. چنانچه حجم هر کدام از مجموعه فعالیت‌های مدیریت، به‌اندازه‌ای نباشد که بتوان برای انجام آنها، اداره تشکیل داد یا سنخیت وظایف مانع از ادغام مجموعه فعالیت‌ها باشد، در تشکیلات مدیریت می‌توان به‌ازای حذف یک اداره حداکثر دو پست «کارشناس مسئولی» ایجاد کرد و تحت‌نظر هر کدام، حداکثر سه پست «کارشناسی» قرار دارد. به‌این‌منظور، از سقف سه اداره، حداکثر دو اداره را می‌توان حذف و به‌جای آنها، حداکثر چهار پست «کارشناس مسئولی» ایجاد نمود.

ج: معاونت

۱. چنانچه تشکیلات داخلی معاونت‌های واحد حوزوی، براساس آیین‌نامه رتبه‌بندی یا ضوابط مربوطه، شامل مدیریت باشد، تعداد آنها حداکثر چهار مدیریت خواهد بود؛
۲. چنانچه تشکیلات داخلی معاونت‌های واحد حوزوی، براساس آیین‌نامه رتبه‌بندی یا ضوابط مربوطه، شامل اداره باشد، تعداد آنها حداکثر پنج خواهد بود؛
۳. چنانچه حجم هر کدام از مجموعه فعالیت‌های معاونت، به اندازه‌ای نباشد که بتوان برای انجام آنها، اداره تشکیل داد یا سنخیت وظایف مانع از ادغام مجموعه فعالیت‌ها باشد، در تشکیلات معاونت می‌توان به ازای حذف یک اداره، حداکثر دو پست «کارشناس مسئولی» ایجاد کرد و تحت نظر هر کدام، حداکثر سه پست «کارشناسی» قرار داد.

د: مرکز

۱. تعداد معاونان مرکز حداکثر دو پست معاونت است؛
۲. در ساختار داخلی معاونت‌های مرکز، متناسب با سطح سازمانی و نوع وظایف آن، اداره یا کارشناس مسئول پیش‌بینی می‌شود.

تبصره: چنانچه مرکز ذیل سطح دوم سازمانی ایجاد شود، برای آن پست «کارشناس مسئولی» پیش‌بینی می‌شود.

۳. تعداد ادارات تشکیل‌دهنده هر معاونت مرکز، حداکثر سه اداره خواهد بود؛

۴. چنانچه حجم هر کدام از مجموعه فعالیت‌های معاونت‌های مرکز، به اندازه‌ای نباشد که بتوان برای انجام آنها، اداره تشکیل داد یا سنخیت وظایف مانع از ادغام مجموعه فعالیت‌ها باشد، در تشکیلات مرکز می‌توان

به‌ازای حذف یک اداره، حداکثر دو پست «کارشناس مسئولی» ایجاد کرد و تحت‌نظر هر کدام، حداکثر سه پست «کارشناسی» قرار داد. به‌این‌منظور، از سقف سه اداره، حداکثر دو اداره را می‌توان حذف و به‌جای آنها، حداکثر چهار پست «کارشناس مسئولی» ایجاد نمود؛ ۵. مرکز براساس این ضوابط، در ساختار تشکیلاتی، واحد تابعه تلقی می‌شود.

ز: مشاوران

به‌منظور همفکری و خدمات مشاوره‌ای به سطح اول و دوم سازمانی، هر یک از این دو سطح می‌توانند بدون ایجاد پست، به شرح ذیل، مشاور انتخاب نمایند:

۱. سطح اول سازمان (دبیر شورای عالی و مدیر حوزه علمیه خراسان)، حداکثر چهار پست مشاور؛
۲. سطح دوم سازمان (مسئول دبیرخانه شورای عالی و معاونین مرکز مدیریت حوزه علمیه خراسان)، حداکثر دو پست مشاور.

ماده ۸. سایر موارد

۱. مرکز مدیریت حوزه و دبیرخانه شورای عالی موظفانند از تاریخ ابلاغ، نسبت‌به تطبیق ساختار سازمانی خود، با ضوابط این نظام‌نامه اقدام نمایند؛

۲. از تاریخ تصویب و ابلاغ این آیین‌نامه، هرگونه تغییر و اصلاح در ساختار سازمانی دبیرخانه شورای عالی و مرکز مدیریت حوزه علمیه خراسان، بر مبنای این ضوابط خواهد بود و واحدهای مزبور مکلفانند با توجه به تکالیف مذکور، نسبت به اصلاح ساختار تشکیلاتی خود، براساس مفاد این نظام‌نامه اقدام نمایند؛

۳. ضوابط ساختاری (تشکیلاتی) مدارس علمیه و مراکز تخصصی آموزشی توسط مرکز مدیریت تدوین و پس از تصویب شورای عالی ابلاغ خواهد شد؛

۴. مبنای تعداد پست‌های سازمانی در واحدهای حوزوی، براساس تعداد پست‌ها در آخرین ساختار شورای عالی می‌باشد.

ماده ۹. گردش عملیات تدوین و اصلاح ساختار تشکیلاتی حوزه علمیه خراسان

۱. هر یک از واحدهای حوزوی (مرکز مدیریت حوزه علمیه خراسان و دبیرخانه شورای عالی)، سازمان کلی خود را با رعایت سیاست‌ها و ضوابط این نظام‌نامه، پس از تأیید دبیر شورا و مدیر حوزه جهت بررسی و تصویب به شورای عالی ارسال نمایند.

۲. پس از تصویب ساختار کلی سازمان، سازمان تفصیلی توسط واحدها و بخش‌های مرتبط تنظیم و به دبیرخانه شورای عالی جهت بررسی و تطبیق ارسال گردد.

تبصره: گزارش بررسی و انطباق سازمان تفصیلی با سیاست‌ها و مفاد این نظام‌نامه توسط دبیرخانه شورا انجام و به شورای عالی ارائه شود.

این نظام‌نامه در ۹ ماده و ۶ تبصره، در جلسه یکصد و بیست‌چهارم شورای عالی حوزه علمیه خراسان در تاریخ ۱۳۹۹/۰۹/۲۶ به تصویب رسید.

حرم مطهر، بلوار شهید شوشتری
انتهای شهید شوشتری ۷
ساختمان شورای عالی حوزه علمیه خراسان
طبقه سوم، دبیرخانه شورای عالی

تلفن: ۰۵۱-۳۲۰۰۸۴۹۷ دورنگار: ۰۵۱-۳۲۰۰۸۲۲۳
کدپستی: ۹۱۵۴۶۵۶۳۸۶ www.shorakh.com

